

Lyckoslanten

NR 1 2018

TIDNINGEN OM PENGAR & SPARANDE • FRÅN SWEDBANK & SPARBANKERNA
ÅRSKURS 4-6

Swisha

ELLER INTE?

**DET ÄR
FRÅGAN!**

HEJ!

**HJÄLP EN VÄN
STARTA EN
INSAMLING**

**IDOLBILD:
ABSOLUT COOLASTE**

**SABINA
DDUMBA**

LÄRARHANDLEDNING

”BLIR BAST!”

LÄRARHANDLEDNING

till Lyckoslanten NR 01 2018

LYCKOSLANTEN riktar sig till barn i årskurs 4–6. Den handlar om ekonomi, entreprenörskap och engagemang och svarar på frågor som till exempel: Vad är privatekonomi? Hur når jag mina drömmar? Vad vill jag förändra i mitt liv och i samhället?

FÖR ATT UNDERLÄTTA för dig som lärare att jobba vidare med Lyckoslanten har vi tagit fram idéer till roliga och lärorika lektioner att använda i din undervisning utifrån tidningens artiklar. Uppgifterna utgår från läroplanens syften och kunskapskrav samt syftar till att stärka entreprenörskapet i skolan.

”En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållnings-sätt som främjar entreprenörskap.”

”Entreprenörskap i skolan är ett pedagogiskt förhållningssätt i klassrummet. Arbetsformerna stimulerar fantasi och skapande. Inre drivkrafter och motivation är viktigt för det entreprenöriella lärandet i alla åldrar, från förskola till vuxenut-bildning. Centralt är att sätta det eleverna gör i ett sammanhang och se till helhet-en. Ämnesövergripande tematiska arbetsätt där elever tar ansvar för sitt lärande och där resultatet kan vara till nytta utanför skolan är karaktäristiskt. Samarbeta med aktörer utanför skolan gör skolarbetet mer verklighetsanknutet.”

OM ENTREPRENÖRSKAP FRÅN SKOLVERKET

I DET HÄR KOMPENDIET finns några färdiga lektionstips som du kan göra med din klass. Eleverna kan även själva arbeta med frågeformuläret som finns på sidan 22 inne i tidningen. Frågorna bygger på Lyckoslantens innehåll. I vissa fall hittas svaren på tidningssidorna – andra frågor kräver egen efterforskning. Facit finns upp och ner på sidan 24.

VI HOPPAS att ni tycker att Lyckoslanten är ett kul och värdefullt inslag i skol-vardagen. Lärarhandledningen finns även som pdf på www.lyckoslanten.se.

TILL SIST: Vi skickar ut tidningen till alla skolor med undervisning i årskurs 4-6 som finns med i Skolverkets register. Antalet tidningar till varje skola baseras på Skolverkets register. Om du vill beställa fler eller färre tidningar, ändra adress eller något annat distributionsrelaterat: maila till lyckoslanten@vi.se. Ett antal lärarhandledningar skickas till alla skolor som får tidningen. Behöver din skola fler lärarhandledningar finns den som pdf att läsa eller printa på www.lyckoslanten.se

NI ÄR ALLTID VÄLKOMNA att höra av er till oss på lyckoslanten@vi.se med idéer, synpunkter och frågor! Och du, kika gärna in på vår webbsida: www.lyckoslanten.se!

1. VAD KOSTAR KLASSENS HUSDJUR?

Bygger på "Det jamas världen över" på sidorna 4-6.

ÄMNEN: Matematik och hem- och konsumentkunskap

Syfte

Eleven ska kunna använda matematikens uttrycksformer för att samtala om, argumentera och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser. (Ma)

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om konsumtionens villkor, om sparande, krediter och lån. På så sätt ska eleverna ges förutsättningar att göra välgrundade val när det gäller privatekonomi och kunna hantera olika problem och situationer som en ung konsument kan ställas inför. (Hk)

Centralt innehåll

Ma: Tabeller och diagram för att beskriva resultat från undersökningar. Tolkning av data i tabeller och diagram. Lägesmåtten medelvärde, typvärde och median samt hur de kan användas i statistiska undersökningar.

Hk: Jämförelser av några vanliga varor, till exempel utifrån jämförpris.

UPPGIFT

Precis som barnen i artikeln berättar om sina husdjur, låt klassen få berätta om sina – fast med matematikens hjälp.

- Gör en undersökning om vilka djur som är de vanligaste i klassen. Låt eleverna presentera resultatet med hjälp av diagram.
- Låt eleverna ta reda på vad det kostar per månad med respektive husdjur.
- Därefter får eleverna presentera sitt resultat med hjälp av lämpligt diagram.
- Vem betalar för husdjuret? Låt eleverna presentera sitt resultat.

2. VARFÖR ÄR FLYG BILLIGARE?

Bygger på "Gissa! Vad är dyrast?" på sidan 2 – och svaret på sidan 22 att det är dyrare att åka tåg till Paris än att flyga.

ÄMNEN: NO och SO

Syfte

Använda NO-kunskaper för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som ekologisk hållbarhet, energi, teknik, miljö och samhälle. (Bi/Fy/Ke) Värdera lösningar på miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling. (Ge) Värdera konsekvenser av olika teknikval för individ, samhälle och miljö. (Tk)

Centralt innehåll

Människans beroende av, och påverkan på, naturen och vad detta innebär för hållbar utveckling. (Bi)

Energins oförstörbarhet och flöde, olika typer av energikällor och deras påverkan på miljö samt energianvändningen i samhället. (Fy)

Fossila och förnybara bränslen. Deras betydelse för energianvändningen och påverkan på klimatet. (Ke) Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen. (Ge)

Konsekvenser av olika teknikval, till exempel för- och nackdelar med olika tekniska lösningar. (Tk)

UPPGIFT

Att resa till Paris med flyg är billigare än att ta tåget. Hur kommer det sig att tåg räknas som ett mer miljövänligt alternativ än flyg? Det skiljer cirka 1000 kr för en

resa med en vuxen och ett barn. Varför är det billigare att resa med flyg, trots att bränslet är dyrare?

Vad är förnybara och icke förnybara energikällor?

Låt eleverna bekanta sig med begreppen kring energi. På Naturskyddsforeningen finns ett bra introduktionsmaterial om energibegreppet för mellanstadieåldern.

Låt eleverna resonera om:

- Hur produceras den el som tågen använder? Är det förnybar el eller kommer elen från icke förnybara fossila källor?
- Vad använder flyget för bränsle? Är det en förnybar eller icke förnybar energikälla?
- Flyget behöver i dagsläget varken betala koldioxid- eller energiskatt. Vad får det för konsekvenser?

Om ni följer följande länk från SJ kan ni beräkna olika utsläpp samt jämföra olika transportmedel (bil, buss, tåg och flyg) vad gäller utsläpp. www.miljokalkyl.port.se

Användbara källor:

www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet/vad-ar-energi_f-6

www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet/faktablad-energikallor

www.naturskyddsforeningen.se/flyginfo

GÄSTREDAKTÖRERNA

Låt din klass göra ett uppslag till Lyckoslanten!

KOPPLING TILL LÄROPLANEN:

”Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften.”

”Undervisningen ska bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket.”

Ämnesområde: SVENSKA

Till sidorna 16–17 får läsarna hjälpa oss på redaktionen att skapa innehållet i tidningen. Vill du göra det här uppslaget med din klass?

Alla klasser som vill är välkomna att skicka in komplett material till oss på lyckoslanten@vi.se. Vi väljer ut en klass som publiceras i tidningen.

ÄMNE TILL NÄSTA NUMMER:

Vänskap – när den fungerar och när den inte gör det.

Vi behöver ert material senast:
28 MARS 2018

Mall

Här är en mall för dig som vill göra ett uppslag med din klass! Dessa sektioner ska finnas med och anpassas till det aktuella ämnet. I kommande nummer: **Vänskap – både när den fungerar och när den inte gör det.**

1. PRESENTATION AV KLASSEN och skolan, samt ort. Foto på klassen som vi får använda i tidningen.

Svara på följande frågor:

- Berätta om er skola!
- Vad är bäst med er skola?
- Vad saknar ni på skolan? *Kan vara allt från ny gymnasial till fler elever.*
- Er hälsning till alla mellanstadieelever i Sverige? *Det kan vara tips: ”Testa att göra egen glass, det är lättare än man tror!” eller en uppmaning ”Stressa inte för mycket – ha kul också!”*

Att leverera: foto på klassen + en miniintervju med er själva.

2. INTERVJU MED EN PERSON som har något intressant att berätta om ämnet i det kommande numret.

Exempel på intervjupersoner: en äldre person, en lokal företagare, en hemlös. Diskutera fram roliga vinklar med klassen. Exempel på vinklar:

- Mormor Sylvia och väninnan Carmen, 78: ”Vi har varit vänner i 72 år!”
- Rektorn: ”Min bästis ’gjorde slut’.”
- Skolpsykologen: ”Tjejer kan visst leka tre!”

Skriv en löpande text där skribentens egna ord blandas med citat från den som intervjuas.

Att leverera: rubrik och ingress (cirka 250 tecken) + brödtext (cirka 1200 tecken inklusive blanksteg) + foto på den som intervjuas.

3. SAMLA IN KLASSENS BÄSTA TIPS som är relaterat till vänskap. Till exempel: ”Recept på hur du är en bra kompis.” eller ”5 nya saker du kan göra med din vän.” Alla får bidra med ett eller flera tips, anonymt eller med namn. Roligast är om tipsen inte är för lika varandra. **Att leverera:** 5 tips (max två meningar på varje tips).

4. KRÖNIKA AV EN ELEV. Krönikor är mer personliga än intervjuer. Ofta skriver man i jag-form. ”De flesta har bästa vänner i sin klass eller som grannar. Med min bästa vän är det annorlunda. Hen bor flera hundra mil bort.” Ofta har man en poäng som man vill få fram och försöker få till i en rolig eller tankvärd slutkläm. **Att leverera:** Krönika (1200 tecken inkl blanksteg) + porträtt på eleven som skrivit.

Maila ert material (eller frågor) till:
lyckoslanten@vi.se

BRA ATT TÄNKA PÅ:

FOTON. Det räcker att ta bilder med en hyfsat ny smartphone eller ipad, om ni inte vill eller kan fotografera med andra kameror. Se till att ljuset är bra och att människor tittar in i kameran. Bilder bifogas separat i mail.

TEXTER. Alla texter levereras samlade i ett word-format.

LITEN ORDLISTA

ARTIKEL = text i tidning. Ofta är någon person intervjuad.

RUBRIK = den större överskriften som lockar till läsning och berättar vad artikeln handlar om

BRÖDTEXT = själva artikeln kallas för brödtext.

INGRESS = en sammanfattning av artikeln som ofta ligger i lite fetare stil innan själva brödtexten. Där försöker reportern skapa intresse för artikeln genom att berätta vad den ska handla om.

KRÖNIKA = en personlig text där skribenten utgår från sina egna erfarenheter. Ska vara tankeväckande och/eller underhållande.

3. VEM BLIR MINISTER?

Bygger på intervju med Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister på sidan 19.

ÄMNE: Samhällskunskap

Syfte

Att analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

Centralt innehåll

Beslutsfattande och politiska idéer. Politiska val och partier i Sverige. Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag. Politiska skiljelinjer i aktuella politiska frågor som har betydelse för eleven.

UPPGIFT

Låt eleverna få ta reda på mer om vad en minister gör.

- Vem bestämmer vem som ska bli minister?
- Hur många ministrar finns det i den svenska regeringen?
- Vem är chef över ministrarna?
- Vad är en minister chef över?
- Vad gör en minister?
- Vem kan bli minister?

Användbar källa

www.regeringen.se/sveriges-regering

4. VAR KOMMER PENGAR IFRÅN?

Bygger på "Därför finns pengar" på sidan 21.

ÄMNE: Historia

Syfte

- Använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer.
- Använda historiska begrepp för att analysera hur historisk kunskap ordnas, skapas och används.

Centralt innehåll

- Nordens kulturmöten med övriga Europa och andra delar av världen genom ökad handel och migration, till exempel genom vikingatidens resor och medeltidens handelssystem.
- Vad arkeologiska fynd, till exempel myntskatter och fynd av föremål från andra kulturer kan berätta om kulturmöten och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

UPPGIFT

På Unga fakta finns ett avsnitt som handlar om ekonomihistoria, se länk nedan. Du kan skapa ett större arbetsområde som berör handelns framväxt och utvecklingen av betalmedel.

- Börja med att ta reda på var systemet med mynt härstammar ifrån (hänvisa eleverna till ungafakta.se)
- Varför gick man över från byteshandel till att betala med mynt?
- Varför gick man över till sedlar så småningom?
- Varför är mynt och sedlar nu på väg bort i Sverige?

Användbara källor:

www.ungafakta.se/ungekonomi/ekonomihistoria
www.myntkabinettet.se/fakta – klicka er vidare till "Sveriges mynthistoria i korthet"

ÖVERGRIPANDE LÄROPLANSKOPPLING

”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.”

”Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor.”

”Eleverna tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö, kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt.”

Lyckoslantens lärarhandledning

görs av

TARJA KEMPPAINEN

som är lärare, skolutvecklare
och rektor
i Helsingborg.

